

JAHON URUHLARINING MARKAZIY OSIYOGA TA'SIRI**Soyibjonova Gulnoza Shuhratbek qizi**

Xonobod shahar 3- maktab o'quvchisi

Anotatsiya: Ushbu maqola I va II jahon urushlarining Markaziy Osiyo, jumladan O'zbekiston hududiga ta'sirini o'rganishga bag'ishlangan. Maqolada urushlar davrida iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy va madaniy jarayonlardagi o'zgarishlar tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada harbiy harakatlar, aholi hayotiga ta'siri, mintaqaviy siyosiy tuzilmalar va iqtisodiy rivojlanish jarayonlari o'rganilgan. Urushlarning Markaziy Osiyodagi hududiy va madaniy oqibatlari, shuningdek, zamonaviy rivojlanishga ta'siri ham yoritilgan.

Kalit so'zlar: Jahon urushlari, Markaziy Osiyo, O'zbekiston, iqtisodiy o'zgarishlar, siyosiy ta'sir, ijtimoiy rivojlanish, madaniy jarayonlar, hududiy barqarorlik, harbiy faoliyat

Аннотация: Статья посвящена изучению влияния Первой и Второй мировых войн на Центральную Азию, включая территорию Узбекистана. В статье анализируются изменения в экономике, политике, социальной и культурной сферах во время войн. Рассматривается влияние военных действий на жизнь населения, региональные политические структуры и экономическое развитие. Также освещаются последствия войн для региона и их значение для современного развития.

Ключевые слова: Мировые войны, Центральная Азия, Узбекистан, экономические изменения, политическое влияние, социальное развитие, культурные процессы, региональная стабильность, военная деятельность

Abstract: This article examines the impact of World Wars I and II on Central Asia, including Uzbekistan. It analyzes economic, political, social, and cultural changes during the wars. The article explores the effects of military actions on population life, regional political structures, and economic development. The consequences of the wars for the region and their relevance to contemporary development are also discussed.

Keywords: World wars, Central Asia, Uzbekistan, economic changes, political impact, social development, cultural processes, regional stability, military activity

Jahon urushlari Markaziy Osiyo hududida siyosiy, iqtisodiy va madaniy jarayonlarga chuqur ta'sir ko'rsatgan. I jahon urushi davrida mintaqada hududlarida iqtisodiy tizimlar o'zgargan, qishloq xo'jaligi va sanoat faoliyati harbiy ehtiyojlar uchun qayta yo'naltirilgan. Shu davrda aholi katta qismida mehnat majburiyati va urush ehtiyojlariga moslashish jarayonlari kuzatilgan. Urushlar hududiy barqarorlikka ta'sir ko'rsatib, mahalliy siyosiy tizimlarni mustahkamlash yoki qayta shakllantirishga olib kelgan.

II jahon urushi davrida Markaziy Osiyo hududi harbiy va iqtisodiy jihatdan Rossiya va Sovet ittifoqi tizimining bir qismi sifatida faol rol o'ynagan. Urush yillarida aholining katta qismi front va mehnat frontida faoliyat yuritgan, shaharlar va qishloqlar urush ehtiyojlariga moslashgan. Shu bilan birga, urushlar davrida hududga evakuatsiya qilingan sanoat korxonalari va ilmiy-tadqiqot institutlari joylashib, mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishning yangi yo'nalishlari shakllangan.

Jahon urushlarining ijtimoiy ta'siri ham katta bo'lgan. Urush yillarida aholi katta yo'qotishlarga duch kelgan, migratsiya jarayonlari kuchaygan, shuningdek, urushning salbiy oqibatlari ijtimoiy hayotga ta'sir qilgan. Shu bilan birga, urush davri insonlar orasida birlashish, milliy birdamlik va mehnatsevarlik qadriyatlarini rivojlantirishga sabab bo'lgan.

Madaniy sohada ham urushlar ta'sir ko'rsatgan. Qadimiy shaharlar va madaniy markazlar urush yillarida ba'zan zararlangan, lekin urushdan keyin qayta tiklanib, madaniy va ilmiy faoliyat davom etgan. Shu jarayon orqali Markaziy Osiyo xalqlari o'z madaniy merosini saqlash va rivojlantirishga intilgan. Urushlar mintaqaviy aloqalarni, xalqaro hamkorlikni va ilmiy tadqiqotlarni ham yangi yo'nalishlarga olib chiqqan.

Hududiy barqarorlik va siyosiy tizimning shakllanishi urushlar davrida muhim ahamiyat kasb etgan. Mintaqa respublikalarining iqtisodiy va siyosiy tizimi mustahkamlangan, urushdan keyingi modernizatsiya jarayonlari uchun poydevor yaratilgan. Shu bilan birga, urushlar Markaziy Osiyo xalqlari orasida hamjihatlik, milliy o'zlik va ijtimoiy birdamlikni rivojlantirishga xizmat qilgan.

Shunday qilib, I va II jahon urushlari Markaziy Osiyoga, jumladan O'zbekiston hududiga nafaqat siyosiy va iqtisodiy, balki ijtimoiy va madaniy sohalarida ham chuqur ta'sir ko'rsatgan. Urushlar davrida mintaqa aholisi iqtisodiy, siyosiy va madaniy jihatdan o'zgarishlarga moslashgan, yangi ishlab chiqarish va ilmiy tadqiqot markazlari shakllangan. Shu tariqa, jahon urushlarining mintaqaga ta'siri Markaziy Osiyoning zamonaviy rivojlanishida muhim tarixiy omil bo'lgan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Khalidov, R. Markaziy Osiyo tarixi. Toshkent: Fan, 2008.
2. Allamuratov, T. O'zbekiston tarixi. Toshkent: Sharq, 2010.
3. Erickson, J. Russia: War and Revolution 1914–1921. London: Routledge, 2003.
4. Carrère d'Encausse, H. The Soviet Union and Central Asia. Paris: UNESCO, 1985.
5. Khalturin, V. World Wars and Central Asia. Moscow: Nauka, 1999.